

OBAJA STÁLE AKTUÁLNI

Bradley W. Bateman | Úvodník

Bradley W. Bateman

Prečo nás stále zaujíma debata medzi Hayekom a Keynesom? Prečo sú pre nás títo dvaja ekonómovia, ktorých najväčšie diela vyšli pred vyše sedemdesiatimi piatimi rokmi, stále také atraktívni?

Prvou odpoveďou na tieto otázky možno je, že kapitalizmus je zložitý, neorganizovaný spôsob riadenia ekonomiky. Kapitalizmus nikto nikdy nenaprojetoval, takže sa nemôžeme vrátiť k jeho pôvodnému plánu, aby sme dokázali zlepšiť jeho výkonnosť. Takýto chaotický systém sa právom dá interpretovať rôzne.

Ďalšia odpoveď poukazuje na samotnú genialitu našich dvoch ekonómov. Ako vyplýva z obsahu tohto monotematického čísla *K&K*, mnohí poprední analytici sa stále domnievajú, že jeden (alebo druhý) z týchto dvoch mysliteľov poskytol analýzu kapitalizmu, ktorá je dodnes nielen relevantná, ale aj *zásadná*. Mnohí komentátori sa domnievajú, že ako Hayek tak aj Keynes mali atypické úsudky, ktoré sú stále relevantné.

Napriek zložitosti kapitalistickej ekonomiky, alebo možno práve *vďaka* tejto zložitosti, sa zdá prirodzené, že by sme chceli lepšie rozumieť, ako by kapitalizmus fungoval lepšie. Jedným z argumentov je, že kapitalizmus by mal fungovať relatívne bez obmedzovania, „riadený“ len podnikateľmi a kapitalistami; alternatívne, že na to, aby fungoval efektívne, je potrebný určitý druh zásahu zo strany štátu. Ako teda ukazuje pretrvávajúca diskusia medzi našimi dvoma veľkými ekonómami, niet zhody v tom, čo presne si efektívny kapitalizmus vyžaduje. Inými slovami, je jasné, že kapitalizmus je nám súdený, avšak nezhodneme sa v tom, ako funguje a čo treba robiť, aby prosperoval.

Hoci obaja títo ekonómovia boli zrejme rozumní, dôležitejší je fakt, že máme pocit, že žijeme v ekonomickom systéme, od ktorého očakávame lepšie výsledky. Chceme lepší, alebo iný, kapitalizmus.

Pravda, niektorí stále túžia po alternatíve, po lepšom a inom socializme. Títo ľudia však nie sú tí, čo udržiavajú pri živote diskusiu Keynes – Hayek. Diskusiu udržiavajú pri živote mnohí tí, ktorí si myslia, že kapitalizmus je žiaducou (hoci nedokonalou) alternatívou.

Ale napriek zmätku a frustrácii, ktoré môžeme cítiť z pretrvávajúcej diskusie Keynes – Hayek, rovnako musíme cítiť aj určitú nádej z pokračujúceho sporu medzi prívržencami týchto dvoch ekonómov. Napokon, demokratické spoločnosti dnes po celom svete ohrozujú rôzne formy autoritárstva podnecované populistickými hnutiami. Sloboda prejavu a sloboda politického nesúhlasu sú ohrozené prakticky všade.

Uprostred týchto rozsiahlych hrozieb pre demokratický spôsob života to, že prívrženci rôznych postojov o povahe kapitalizmu naďalej otvorene diskutujú, dokazuje, že tolerantný občiansky diskurz stále existuje. Ak by táto diskusia niekedy prestala, bolo by to veľmi prevdepodobne preto, že nezhoda bola potlačená, a nie preto, že sme dospeli k novému, „pravdiviejšiemu“ chápaniu kapitalizmu.

V každom prípade túto diskusiu vítame a treba ju osláviť.